

Die With A Smile

Gatene ligner overdimensjonerte fotballmål. Fiskegarn rammer inn bilveiene med tynne, grønne tråder. Noen ganger setter kråker eller skjærer seg fast; de svarte fjærkroppene svever livløst over asfalten. Døden kommer ovenfra, i form av mekaniske selvmordsfugler produsert av billige 3D-printere, nennsomt satt sammen for én eneste tur, utstyrt med sprengladninger og mekaniske øyne.

På den andre siden av elven, et par kilometer unna, følger levende pupiller med på den flimrende skjermen, speider etter hull i nettet, ubeskyttede gater, biler med myke kroppar inni, bestemødre med melk og smør i handlenettet, et barn på trehjulssykkel, døden kommer ovenfra. Krigen er et dataspill for drapsmennene, som sitter komfortabelt i polstrede kontorstoler. Du får leve. Ikke du.

Man må også passe på hvor man setter føttene. Om natten slipper plastfuglene fra seg dødelige små pakker. Grønne og brune sprengladninger blir liggende under visse løv, begravet under skittengrå snø, designet for å skade den

første og beste som kommer for nær: et menneske, en hund, en katt. Miner har ikke øyne.

Under boblejakken har jeg skuddsikker vest. Det verker allerede i korsryggen under vekten; jeg føler meg gammel og skrøpelig. Dumpe drønn utgjør bakgrunnsmusikken, krigen tar aldri pause. Redselen har satt seg som en spent fjær i kroppen.

«Her lå fylkesadministrasjonen,» opplyser Oleksandr, sjåføren. «Den ble truffet av en glidebombe.»

Den hvite mastodontbygningen, med fasade rammet inn av stalinistiske søyler, er delt i to; i midten er det et stort U-formet hull. Hånd i hånd krysser et ungt kjærstepar den store, åpne plassen foran ruinkolossen. Vi kjører videre under fiskenettene, forbi lyskryss som ikke lyser lenger. Ingen stanser uansett.

«Her lå posten,» fortsetter sjåføren lakonisk. Byomvisningen er en reise i preteritum. «Det er ikke så mye igjen, som du ser. Og her ligger poliklinikken, den holder fremdeles åpent, men den er blitt angrepet mange ganger. Det er ingen vinduer tilbake. På høyre side ser du musikkskolen, eller rettere sagt det som er igjen av den. Her, i dette bygget, på venstre side, hadde vi en leilighet, Natalija og jeg. Den ble plyndret av russerne.»

En og annen kvinne haster bortetter fortauet med tunge bæreposer i hendene. En gammel mann er ute og lufter en puddel. Den har på seg boblefrakk som beskyttelse mot kulden.

Vi stanser foran en sovjetbygning utformet som et gresk tempel. Alle vinduene er dekket av sponplater; uken før

ble teateret truffet av nok et prosjektil. Hovedsalen med sju hundre seter står tom; stolradene ligger skjult under et stort, hvitt klede.

Jeg går ned en trapp, gjennom en smal gang og inn i det lille tilfluktsrommet. Tretti-førti publikummere har møtt opp for å få med seg dagens forestilling, selv om den av sikkerhetshensyn ikke er annonsert noe sted.

«God kveld!» hilser teaterdirektøren med et stort smil. «Ja, jeg vet godt at det er midt på dagen, men jeg sier god kveld likevel, for jeg vil ikke venne meg til å ikke si det. I dag har jeg gleden av å ønske velkommen til årets andre premiere. Vi skal til Amerika, som jo er mer enn bare USA, det må vi ikke glemme. La oss holde sammen og glemme krigen den neste timen. Seieren kommer. Og Kherson står fast som en festning.»

Sangerinnen er kledd i fotsid kjole og har langt, mørkt, bølgende hår. Keyboardistens jakke glitrer om kapp med divaen. Trommeslageren slår an rytmen, saksofonisten setter tonen, og vi er ikke lenger i et trangt bomberom et par tusen meter fra russernes kontorstoler; vi er på danskebåten, *don't you cry*, nei, vi er på stranden i Rio de Janeiro, *she's like a samba*, vi befinner oss på et synkende skip, *but my heart will go on*, publikum reiser seg i ekstase, danser med, den aldrende kvinnen ved siden av meg skråler av full hals: *If the party was over and our time on Earth was through, I'd wanna hold you just for a while and die with a smile.*